

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Warszawie

LWA -4113-001-05/2014

D/14/504

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

<i>Numer i tytuł kontroli</i>	D/14/504 – Przygotowanie szkół do objęcia dzieci sześciolletnich obowiązkiem szkolnym
<i>Jednostka przeprowadzająca kontrolę</i>	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie
<i>Kontroler</i>	Jerzy Tchórzewski, specjalista k. p., upoważnienie do kontroli nr 90402 z 23 kwietnia 2014 r. (dowód: akta kontroli, str. 1-2)
<i>Jednostka kontrolowana</i>	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Żołnierzy Polskich spod Monte Cassino w Grabowie nad Pilicą ¹ , ul. Parkowa 4, 26-902 Grabów
<i>Kierownik jednostki kontrolowanej</i>	Edyta Lusarczyk, Dyrektor Zespołu Szkół im. Żołnierzy Polskich spod Monte Cassino w Grabowie nad Pilicą od 1 września 2008 r. (dowód: akta kontroli, str. 3-7)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna	Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości ² , działalność Szkoły w zbadanym zakresie w roku szkolnym 2013/2014 i przygotowania na rok szkolny 2014/2015.
Uzasadnienie oceny ogólnej	W roku szkolnym 2013/2014 Szkoła zapewniła uczniom klasy I odpowiednie warunki lokalowe oraz wyposażenie techniczne, zgodnie z podstawą programową kształcenia ogólnego. Posiadała również kadre nauczycieli odpowiednio przygotowaną do edukacji uczniów sześciolletnich.

Stwierdzona nieprawidłowość dotyczyła niezapewnienia uczniom klasy I bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu w Szkole, poprzez niedostosowanie stołów i krzeseł znajdujących się w jadalni (świetlicy), a także urządzeń sanitarnych znajdujących się w łazienkach do wzrostu uczniów, stosownie do wymogu określonego w § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach³

NIK zwraca również uwagę na nieosiągnięcie trzech z zalecanych przez Ministra Edukacji Narodowej standardów, polegających na: zapewnieniu wszystkim uczniom klasy I możliwości korzystania z osobnego komputera podczas zajęć komputerowych, prowadzeniu edukacji w klasie I w zespołach liczących nie więcej niż 26 osób oraz organizowaniu zajęć zwiększających szanse edukacyjne uczniów zdolnych.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Zapewnienie przez Szkołę warunków lokalowych i wyposażenia do edukacji uczniów sześciolletnich

Opis stanu faktycznego **1.1.** W roku szkolnym 2013/2014 Szkoła dysponowała trzema salami lekcyjnymi przeznaczonymi dla trzech oddziałów klas I-III⁴, co pozwalało na zapewnienie każdemu oddziałowi oddzielnej sali lekcyjnej.

Projekt arkusza organizacji Szkoły na rok 2014/2015 przewiduje prowadzenie edukacji w pięciu oddziałach klas I-III, w wykorzystaniu trzech sal lekcyjnych. W związku z tym, iż Szkoła nie dysponuje wystarczającą liczbą odrębnych sal lekcyjnych wprowadzona zostanie tzw. zmianowość, polegająca na wykorzystywaniu jednej sali

¹ Dalej: Szkoła lub PSP

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

³ Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69, ze zm. Dalej: rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny.

⁴ Po jednym oddziale w każdym z roczników.

lekcyjnej przez dwa oddziały, jeden po drugim. Zmianowość będzie dotyczyła czterech z pięciu oddziałów klas I-III (w tym dwóch oddziałów klas I⁵).

(dowód: akta kontroli, str. 110-112, 115-123, 158)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że zmianowość w roku 2014/2015 zaplanowano ze względu na zwiększoną liczbę oddziałów klas I i niewystarczającą liczbę sal lekcyjnych. Na drugiej zmianie będą uczyć się uczniowie dwóch oddziałów klas I. Wynika to z kierunków dowozu dzieci do Szkoły i ich miejsca zamieszkania. Zaplanowanie zmianowości pozwoli zoptymalizować koszty dowozu. Ponadto, w przypadku uczniów najmłodszych, późniejsza godzina rozpoczęcia zajęć jest zaletą, ponieważ wpływa pozytywnie na funkcjonowanie dziecka w ciągu dnia.

(dowód: akta kontroli, str. 287)

1.2. Stosownie do wymogów określonych w „Zalecanych warunkach i sposobie realizacji” podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych⁶, sala lekcyjna, w której w roku szkolnym 2013/2014 uczyli się uczniowie klasy I składała się z dwóch części: edukacyjnej (wyposażonej w pomoce dydaktyczne) oraz rekreacyjnej (wyposażonej w przedmioty do zabawy). W sali zorganizowano również kąciaki tematyczne.

(dowód: akta kontroli, str. 48, 52-56)

1.3. Znajdujące się w sali lekcyjnej klasy I meble były dostosowane do zasad ergonomii, zgodnie z § 9 ust. 2 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny. Meble, tj. stoliki i krzesła posiadały różne rozmiary i były trwale oznaczone, co pozwalało na dobór mebli do wzrostu dzieci.

(dowód: akta kontroli, str. 48, 54-55, 183)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że w roku szkolnym 2013/2014 niemalże w 100% do klasy I zostały przyjęte dzieci ze szkolnego oddziału przedszkolnego, znane nauczycielom i dyrekcji. Przy doborze mebli do sali lekcyjnej klasy I brano pod uwagę wyniki pomiarów wzrostu dzieci. Z doboru mebli Szkoła nie sporządziła protokołów, traktując to działanie jako działanie robocze.

(dowód: akta kontroli, str. 159)

1.4. W Szkole utworzone zostało w 2012 r. miejsce zabaw z wykorzystaniem środków pochodzących z programu rządowego „Radosna szkoła”⁷. Miejsce zabaw było dostępne dla wszystkich uczniów z klas I-III. Zostało ono podzielone na część służącą zaspokajaniu potrzeby ruchu oraz służącą aktywnej nauce i zabawie. Miejsce zabaw zostało wyposażone w pomoce dydaktyczne, o których mowa w załączniku nr 1 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lipca 2009 r. w sprawie form i zakresu finansowego wspierania organów prowadzących w zapewnieniu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki w klasach I-III szkół podstawowych i ogólnokształcących szkół muzycznych I stopnia⁸

(dowód: akta kontroli, str. 49, 159)

1.5. Szkoła posiadała duży plac zabaw (o powierzchni 611 m²), utworzony w 2011 r. w ramach programu „Radosna Szkoła”. Część placu była pokryta nawierzchnią typu tartan (292 m²), a pozostała zielenią (319 m²). Na placu zabaw zapewniono warunki do bezpiecznego użytkowania zainstalowanego sprzętu, m.in. dwóch huśtawek oraz dwóch karuzeli. Wszystkie urządzenia znajdujące się na placu zabaw były trwale i stabilnie przymocowane do podłoża. Plac był ogrodzony w całości, z dwoma furtkami, w tym jedną rezerwową. Ogrodzenie i furtki były bezpieczne, nie występowały widoczne ostre krawędzie, spawy, nakrętki, gwinty, itp. Powierzchnia placu była utrzymana w czystości.

(dowód: akta kontroli, str. 49, 150-154, 159-160, 370-375)

1.6. Zgodnie z art. 67 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty⁹ Szkoła zapewniła uczniom możliwość korzystania ze świetlicy, która pełniła także funkcję jadalni. Pomieszczenie to pełniło funkcję świetlicy głównie przed i po zakończeniu zajęć lekcyjnych, przebywali w nim uczniowie oczekujący na autobus szkolny.

(dowód: akta kontroli, str. 49, 64, 160, 166-170, 292, 296-309)

⁵ Oddziały Ia i Ib.

⁶ Stanowiącej załącznik nr 2 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2012 r., poz. 977). Dalej: podstawa programowa.

⁷ Dofinansowanie w wysokości 12 tys. zł.

⁸ Dz. U. Nr 110, poz. 915, ze zm.

⁹ Dz. U. z 2004 r Nr 256, poz. 2572, ze zm.

1.7. W roku szkolnym 2013/2014 wszyscy uczniowie z klas I-III mieli zapewnioną możliwość zjedzenia ciepłego posiłku w stołówce szkolnej. Uczniowie klas najmłodszych spożywali ciepły posiłek w wyznaczonej wyłącznie dla nich porze, tj. w czasie przerwy po trzeciej godzinie lekcyjnej. Z możliwości zjedzenia posiłku korzystało: 11 (na 28) uczniów klasy I, 11 (na 27) uczniów klasy II i 10 (na 32) uczniów klasy III. W pomieszczeniu jadalni (świetlicy) znajdowały się stoliki i krzeselka o rozmiarach 4, 5 i 6, nie było rozmiaru 3 (krzesło - wysokość siedziska 33,5 cm, stolik – 61 cm) przeznaczonego dla uczniów najniższych.

(dowód: akta kontroli, str. 160, 179)

1.8. Stosownie do § 4a rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny, w każdej z sal lekcyjnych przeznaczonych dla dzieci z klas I-III zapewniono możliwość pozostawienia przez uczniów części podręczników i przyborów szkolnych.

(dowód: akta kontroli, str. 160, 287)

1.9. Uczniowie klas najmłodszych mieli zapewniony bezpieczny dostęp do pomieszczeń sanitarnych. Chłopcy i dziewczynki z klas I-III korzystali z sanitariatów (osobnych) przeznaczonych wyłącznie do ich dyspozycji i znajdujących się na poziomie ich sal lekcyjnych. Drzwi sanitariatów nie były jednak widoczne ze wszystkich sal lekcyjnych (łazienki i ubikacje były widoczne z sal: nr 1 (dla dziewczynek), nr 2 (dla dziewczynek), nr 5 (dla chłopców). Układ przestrzenny Szkoły nie pozwalał na to, aby drzwi pomieszczeń sanitarnych były widoczne ze wszystkich sal lekcyjnych.

Pomieszczenia sanitarne oraz ich wyposażenie, stosownie do § 8 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny, były w stanie pełnej sprawności technicznej i czyste. Zapewniono w nich ciepłą i zimną wodę oraz środki higieny osobistej. Znajdujące się w pomieszczeniach sanitarnych urządzenia (umywalki, miski ustępowe) nie były dostosowane do wzrostu uczniów najmłodszych.

(dowód: akta kontroli str. 160, 287)

Ustalone nieprawidłowości W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie, stwierdzono nieprawidłowości polegające na niedostosowaniu stołów i krzeseł znajdujących się w jadalni (świetlicy), a także urządzeń sanitarnych znajdujących się w łazience do wzrostu uczniów, stosownie do wymogów określonych w § 9 ust. 2 rozporządzenia w sprawie bhp.

Dyrektor Szkoły wyjaśniła m.in., że rozpoczęto wymianę urządzeń sanitarnych na mniejsze, a od 1 września 2014 r. zaplanowano korzystanie przez uczniów trzech oddziałów klasy I z urządzeń sanitarnych oddziału przedszkolnego, obecnie modernizowanych (będą to cztery mniejsze umywalki oraz trzy kabiny WC). Do końca roku szkolnego 2013/2014 Szkoła planuje również dopasowanie stolików i krzeseł znajdujących się w świetlicy (jadalni) do wzrostu uczniów. Meble pochodzą z sal lekcyjnych, w których zaplanowano wymianę.

(dowód: akta kontroli str. 48-50, 65-66, 160-179, 295)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

2. Zapewnienie przez Szkołę warunków organizacyjnych do edukacji uczniów sześciolatków

Opis stanu faktycznego 2.1. W roku 2013-2014 w Szkole funkcjonował jeden oddział klasy I, który liczył 28 dzieci. Nie wystąpiły przypadki łączenia oddziału klasy I z oddziałami innych klas. Edukacja w klasie I odbywała się w grupie rówieśniczej.

(dowód: akta kontroli, str. 163)

2.2. Na rok szkolny 2014/2015 planowane jest utworzenie trzech oddziałów klasy I, przy czym liczba uczniów w jednym oddziale, zgodnie z art. 61 ust. 3 ustawy o systemie oświaty¹⁰ nie będzie przekraczała 25 osób (oddział I a – 16 uczniów, I b – 22 oraz I c – 20).

(dowód: akta kontroli, str. 123)

2.3. Zgodnie z wymogami „Zalecanych warunków i sposobu realizacji” podstawy programowej w roku szkolnym 2013/2014 edukację uczniów klasy I, za wyjątkiem religii, języka angielskiego i wychowania fizycznego, powierzono jednemu nauczycielowi – wychowawcy prowadzącemu oddział.

(dowód: akta kontroli str. 125, 163, 225-240)

¹⁰ W brzmieniu obowiązującym od 1 września 2014 r.

2.4. W roku 2013/2014 świetlica szkolna funkcjonowała w wymiarze 1-2 godzin dziennie. Zajęcia dla dzieci z klas I-III prowadzone były w grupach nie przekraczających 25 osób, zgodnie z § 7 ust. 2 załącznika nr 2 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół¹¹.

Zajęcia nie były prowadzone w stałych grupach wychowawczych składających się wyłącznie z uczniów klasy I.

(dowód: akta kontroli, str. 163, 287, 296-309)

2.5. Odnośnie sposobu organizacji zajęć w klasie I dyrektor Szkoły wyjaśniła, że zajęcia prowadzone są w tradycyjny sposób, jako 45-minutowe lekcje i przerwy lekcyjne, podobnie jak dla pozostałych uczniów Szkoły. Jednakże nauczyciele podchodzą elastycznie w stosunku do najmłodszych, szczególnie do uczniów klas I i są przygotowani na ich indywidualne potrzeby. Podczas zajęć, w sytuacji spadku koncentracji uczniów nauczyciel zmienia formę pracy z dydaktycznej na rekreacyjną.

(dowód: akta kontroli, str. 287)

2.6. W okresie objętym kontrolą zajęcia komputerowe z uczniami klasy I prowadzono w wymiarze jednej godziny tygodniowo w pracowni komputerowej wyposażonej w 10 stanowisk komputerowych z dostępem do Internetu oraz 5 laptopów. Oznacza to, że w trakcie zajęć nie wszyscy uczniowie mieli dostęp do komputera (w oddziale klasy I uczyło się 28 dzieci). W sali komputerowej znajdowały się stoły w dwóch rozmiarach (5 i 6 bez rozmiarów 3 i 4), a także krzesła posiadające możliwość dostosowania ich wysokości do wzrostu uczniów.

(dowód: akta kontroli, str. 48-50, 69-72, 124, 163-164, 181, 288)

2.7. Szkoła zorganizowała w roku 2013/2014, dla uczniów klas I zajęcia pozalekcyjne, tj. zajęcia plastyczne oraz zajęcia taneczne, z których - jak wyjaśniła dyrektor - uczniowie klasy I nie korzystali. Szkoła zorganizowała też zajęcia pozalekcyjne zwiększające szanse uczniów mających trudności w nauce, z których skorzystało 6 uczniów (dwóch uczniów w zajęciach korekcyjno-kompensacyjnych oraz czterech w zajęciach wyrównawczych).

(dowód: akta kontroli, str. 164, 288-289)

2.8. W Szkole przyjęto rozwiązania organizacyjne sprzyjające budowaniu poczucia bezpieczeństwa uczniów klas I. Sale lekcyjne wykorzystywane przez klasę I znajdowały się w tej samej przestrzeni szkolnej, co sale uczniów oddziałów klas II i III oraz dzieci z oddziału przedszkolnego. Znajdowała się tam także sala zabaw oraz sanitariaty. Na parterze budynku Szkoły (w drugim skrzydle) znajdowała się sala gimnastyczna i świetlica (jadalnia). Tylko sala komputerowa znajdowała się na I piętrze budynku Szkoły, na którym zlokalizowane były sale przeznaczone dla uczniów starszych, przy czym uczniowie klasy I udają się na zajęcia komputerowe pod nadzorem nauczyciela.

(dowód: akta kontroli, str. 164, 167-170, 288-289)

Uwagi dotyczące badanej działalności 1. W roku szkolnym 2013/2014 oddział klasy I liczy 28 dzieci, podczas gdy według pkt 4 „Zalecanych warunków i sposobu realizacji” podstawy programowej, wskazane jest aby edukacja w klasach I-III odbywała się w zespołach rówieśniczych liczących nie więcej niż 26 osób.

(dowód: akta kontroli, str. 161, 163)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że ze względu na niewystarczające warunki lokalowe nie było szans na uzyskanie zgody organu prowadzącego na organizację dwóch oddziałów.

(dowód: akta kontroli, str. 163)

2. W roku szkolnym 2013/2014 nie wszyscy uczniowie klasy I mieli do dyspozycji osobny komputer podczas zajęć komputerowych, zatem nie został osiągnięty standard, o którym mowa w pkt 11 „Zalecanych warunków i sposobu realizacji” podstawy programowej.

(dowód: akta kontroli, str. 48-50)

Dyrektor wyjaśniła m.in., że Szkoła nie posiada większej liczby komputerów, ponadto sala jest zbyt mała, aby można było zwiększyć liczbę stanowisk komputerowych.

(dowód: akta kontroli, str. 288)

3. Wbrew zaleceniom pkt 18 „Zalecanych warunków i sposobu realizacji” podstawy programowej, Szkoła nie zapewniła uczniom klasy I zajęć edukacyjnych zwiększających szanse edukacyjne uczniów zdolnych.

(dowód: akta kontroli, str. 164, 288-289)

¹¹ Dz. U. Nr 61, poz. 624, ze zm.

Jak wyjaśniła dyrektor Szkoły, nie organizowano takich zajęć ze względu na brak możliwości skorzystania z odpowiednich programów unijnych, a we własnym zakresie możliwe było jedynie zorganizowanie zajęć wyrównawczych i korekcyjno-kompensacyjnych.

(dowód: akta kontroli, str. 164, 288-289)

Ustalone
nieprawidłowości W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

3. Zapewnienie odpowiedniej kadry nauczycieli do edukacji uczniów sześcioletnich

Opis stanu
faktycznego **3.1.** Szkoła posiadała wystarczającą liczbę zatrudnionych nauczycieli posiadających kwalifikacje wymagane do nauczania wczesnoszkolnego. W roku 2013/2014 zajęcia we wszystkich trzech oddziałach klas I-III prowadziło łącznie siedmiu nauczycieli, z tego: trzech w zakresie edukacji wczesnoszkolnej (wychowawcy oddziałów klas I-III), trzech - języka angielskiego, jeden - zajęć komputerowych, jeden - religii i jeden - wychowania fizycznego. Wszyscy nauczyciele posiadali kwalifikacje zawodowe, określone w § 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 marca 2009 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli¹².

(dowód: akta kontroli, str. 75-80, 115-120, 124-125, 190-191, 203-240)

W roku szkolnym 2014/2015 w związku z planowanym zwiększeniem liczby oddziałów klas I-III (z trzech do pięciu) zajęcia z uczniami w zakresie edukacji wczesnoszkolnej będzie prowadziło pięciu nauczycieli-wychowawców.

(dowód: akta kontroli str. 121-123, 164, 190-191)

3.2. Nauczyciele Szkoły prowadzący zajęcia w oddziałach klas I-III uczestniczyli w okresie objętym kontrolą w szkoleniach z zakresu metodyki pracy z sześciolatkami. Szkolenia te objęły m.in. następujące tematy: „Matematyka i przyroda w zabawie”, „Uczeń z inteligencją niższą od przeciętnej – postępowanie i dostosowania wymagań edukacyjnych”, „Jak wspierać wszechstronny rozwój dziecka”, „Zmiany w oświacie, a potrzeby edukacyjne współczesnego ucznia”.

(dowód: akta kontroli, str. 164, 225-233)

Ustalone
nieprawidłowości W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹³, wnosi o dostosowanie mebli szkolnych znajdujących się w jadalni, a także urządzeń sanitarnych znajdujących się w łazienkach do wzrostu uczniów, stosownie do wymogu określonego w § 9 ust. 2 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Warszawie.

¹² Dz. U. z 2013r., poz. 1207.

¹³ Dz. U. z 2012 r., poz. 82, ze zm.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia 20 czerwca 2014 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie

Kontroler
Michał Musioł
Doradca ekonomiczny

.....
podpis

.....
podpis